

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum veritas in diuinis dicatur essentialiter vel personaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

res quedam, & sic eodem modo dicitur de eis veritas sicut de alijs rebus, vt sicut res dicitur vera, quia implet hoc quod accepit in mente diuina retinendo naturam suam, ita enunciatio vera dicatur retinendo naturam suam quæ est ei dispensata in mente diuina, nec potest ab ea remoueri enunciations ipsa manente. Alio modo secundum quod comparantur ad res intellectas, & sic dicitur enunciatio vera quando adæquatur rei, & talis veritas reimmutat, vt dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod veritas quæ remanet destructis rebus veris, est veritas prima; quæ etiam rebus mutatis non mutatur.

AD QVARTVM dicendum, quod manente re non potest fieri circa eam mutatio, quantum ad ea quæ sunt sibi essentialia, sicut enunciatio est essentialis, vt significet illud ad quod significandum est instituta. Vnde non sequitur quod veritas rei nullo modo sit mutabilis: sed quod sit immutabilis quantum ad essentialia rei manente. In quibus autem accidit mutatio rei per corruptionem quantum ad accidentia, mutatio accedere potest etiam manente re, & ita quantum ad accidentia potest fieri mutatio veritatis rei.

AD QVINTVM dicendum, quod facta omni mutatione, manet veritas, sed non eadem, vt ex prædictis patet.

AD SEXTVM dicendum, quod identitas, veritatis non tantum dependet ex identitate rei, sed etiam ex identitate intellectus: sicut & identitas effectus dependet ex identitate agentis & patientis, quantum autem sit eadem res quæ significatur illis tribus propositionibus, non tamen est idem intellectus earum, quia in compositione intellectus adiungitur tempus: vnde secundum variationem temporis sunt diuersi intellectus.

ARTICVLVS VII.

Verum veritas in diuinis personaliter vel essentialiter dicatur.

SEPTIMO queritur, vtrum veritas in diuinis dicatur essentialiter vel personaliter. Et vtrum dicatur personaliter. Quicquid enim in diuinis importat relationem principij, personaliter dicitur: sed veritas est huiusmodi, vt patet per Augustinum in lib. de Vera religione, vbi dicit quod veritas diuina est summa similitudo principij, sine ulla dissimilitudine, vnde falsitas oritur. ergo veritas in diuinis personaliter dicitur.

¶ 2. Præter. Sicut nihil est sibi simile, ita nihil est sibi simile: sed similitudo in diuinis importat distinctionem personarum secundum Hilarij. ex hoc quod nihil est sibi simile, ergo eadem ratione & æqualitas: sed veritas est æqualitas quedam, ergo importat personalem distinctionem in diuinis.

¶ 3. Præter. Omne quod in diuinis importat emanationem, personaliter dicitur: sed veritas importat quoddam emanationem, quia significat conceptionem intellectus & verbum, ergo sicut verbum personaliter dicitur, ita & veritas.

SED CONTRA. Trium personarum est una veritas, ut dicit Augustinus in lib. 8. de Trinitate, ergo est essentialis & non personale.

RESPON. Dicendum, quod veritas in diuinis dupliciter accipi potest: uno modo proprie, alio modo quasi metaphorice. Si proprie accipitur veritas, tunc importabit æqualitatem diuini intellectus & rei. Et quia intellectus diuinus primo intelligit rem quæ est essentia sua per quæ omnia alia intelligit, ideo & veritas in Deo principaliter importat æqualitatem intellectus diuini & rei, quæ est essentia eius & consequenter intellectus diuini ad res creatas. Intellectus autem

diuinus & essentia sua non adæquantur sicut mensurans & mensuratum, cum vnum non sit principium alterius, sed sint omnino idem: vnde veritas ex tali æqualitate resultans nullam principij rationem importat, siue accipiat ex parte essentia, siue ex parte intellectus: quæ vna & eadem ibi est: sicut enim ibi est idem intelligens & res intellecta, ita est ibi idem veritas rei & intellectus sine aliqua connotatione principij: sed si accipiat veritas intellectus diuini secundum quod adæquatur rebus creatis, sic adhuc remanebit eadē veritas, sicut per idem intelligit Deus se & alia, sed tamē addetur in intellectu veritatis ratio principij ad creaturas, ad quas intellectus diuinus comparatur, vt mensura & causa. Omne autem nomen quod in diuinis rationē principij, vel quod est a principio, non importat, vel etiam importat rationem principij ad creaturas, essentialiter dicitur. Vnde in diuinis si veritas proprie accipiat, essentialiter dicitur, tamen appropriatur personæ filij, sicut ars & cetera quæ ad intellectum pertinent. Metaphorice autem vel similitudinarij accipitur veritas in diuinis, quando accipimus eam ibi secundum rationem illam qua inuenitur in rebus creatis, in quibus dicitur veritas, secundum quod res creata imitatur suum principium, scilicet intellectum diuinum, vnde & similiter hoc modo dicitur veritas in diuinis summa imitatio principij, quæ filio conuenit, & secundum hanc acceptionem veritatis, veritas proprie dicitur de filio, & personaliter dicitur, & sic loquitur Augustinus in lib. de Vera religione.

Et sic patet responsio ad primum. AD SECVNDVM dicendum, quod æqualitas in diuinis quandoque importat rationem, quæ designat distinctionem personalem, sicut cum dicimus quod pater & filius sunt æquales, & secundum hoc in nomine æqualitatis realis distinctio intelligitur: quandoque autem in nomine æqualitatis non intelligitur realis distinctio, sed rationis tantum, sicut cum dicimus sapientiam & bonitatem diuinam esse æquales. Vnde non oportet quod distinctionem personalem importet, & talis est distinctio importata per nomen veritatis, cum sit æqualitas intellectus & essentia.

AD TERTIVM dicendum, quod quamuis veritas sit concepta per intellectum, nomine tamen veritatis non exprimitur ratio conceptionis, sicut nomine verbi: vnde non est simile.

AD QVARTVM dicendum, quod veritas in diuinis sit a prima veritate.

ARTICVLVS VIII. Vtrum omnis veritas sit a prima veritate.

OCCTAVO queritur, vtrum omnis veritas sit a prima. Et vtrum non sit a prima, si fornicari est verum: sed tamen non est a veritate prima, ergo non omnis veritas est a veritate prima. Sed dicebat, quod veritas signi vel intellectus secundum quam hoc dicitur, verum est a Deo, non autem secundum quam refertur ad rem.

¶ 2. Sed contra. Præter veritatem primam, non solum est veritas signi aut intellectus, sed etiam veritas rei: ergo hoc verum non sit a Deo, secundum quod refertur ad rem, hæc veritas rei non erit a Deo, & sic habetur propositum, quod non omnis alia veritas sit a Deo.

¶ 3. Præter. Sequitur iste fornicatur, ergo istum fornicari est verum, vt fiat descensus a veritate propositionis ad veritatem dicti, quod exprimit veritatem rei, ergo veritas prædicta consistit in hoc, quod iste actus componitur isti subiecto: sed veritas dicti non esset ex compositione talis actus cum subiecto, nisi intelligatur compositio actus sub deformitate existentis, ergo veritas rei non solum est quantum ad ipsam